

Biografie van Daniel den Hoed

Daniël den Hoed (Gouda, 18 oktober 1899 – ?, 10 maart 1950) was een Nederlandse arts en een belangrijke grondlegger van de radiotherapie in Nederland. Van 1925 tot 1940 is hij hoofd van de bestralingsafdeling in het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis (AVL).

Daniël den Hoed groeide op in Gouda waar hij de hogere burgerschool aan de plaatselijke Rijks-HBS afrondde. Na de HBS ging hij geneeskunde studeren aan de Universiteit Utrecht en na deze studie begon hij op 1 juli 1922 als klinisch assistent in het AVL in Amsterdam. Naast zijn klinische taken ontwikkelde hij grote belangstelling voor de stralenbehandeling. Ook de fysische en technische aspecten van deze discipline trokken hem aan.

In 1924 kondigt het hoofd van de bestralingsafdeling in het AVL, dr K C A Valken aan te willen vertrekken, en het bestuur van het NKI-AVL besluit om geen arts van buiten aan te trekken maar om dr Daniel den Hoed vrij te stellen om zich te specialiseren tot radioloog. Vanaf 1 juli 1924 doet hij ervaring op bij prof. dr. S. Keijzer in het academisch ziekenhuis in Groningen en in het kanker instituut in Stockholm onder prof. Forsell. Per 1 januari 1925 wordt hij aangesteld als hoofd van de bestralingsafdeling in het AVL. Met grote voortvarendheid wijdde hij zich aan de bestraling van kanker ofwel radiotherapie dat toen een nauwelijks ontwikkeld vakgebied was in de geneeskunde.

Daniel den Hoed legt met onderzoek op medisch, fysisch en radiobiologisch gebied de basis voor een wetenschappelijk verantwoorde toepassing van radiotherapie. Vanaf 1926 introduceert hij de stralingsdosimetrie op basis van de "röntgen" als eenheid van ionisatie in lucht in Nederland. Samen met de fysicus Walch van de Universiteit van Amsterdam (UvA) bouwt hij de eerste standaarddosimeter en op basis van deze standaard wordt landelijk de kalibratie van meetapparaten verzorgd.

Promotie.

Daniel den Hoed promoveert in 1934 aan de Universiteit van Amsterdam tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift "Over de werking van harde Röntgen en gamma-stralen van Radium", promotor is Prof. Dr. J. Ebbenhorst Tengbergen. Hij wordt beschouwd als de eerste gespecialiseerde radiotherapeut in Nederland. Door zijn werk en door het opleiden van een volgende generatie van radiotherapeuten heeft hij tot ver na de Tweede Wereldoorlog grote invloed op de ontwikkeling van de radiotherapie in Nederland. Het onderzoek van Den Hoed naar de werking van harde Röntgen en gammastralen was aanleiding voor de "Nederlandse Vereniging voor Electrotherapie en Röntgenologie" om hem in 1933 te onderscheiden met de gouden Wertheim Salomonson medaille. Deze prijs is in 1926 ingesteld ter nagedachtenis van de eerste hoogleraar in de röntgenologie in Nederland, prof. dr. J K A Wertheim Salomonson (1864-1922). Den Hoed is de eerste ontvanger van deze prijs.

Samenwerking met Philips.

In 1925 doet dr. Daniel den Hoed röntgentechnisch onderzoek aan de nieuwe Metalix-Röntgenbuis van het Philips NatLab, voordat deze wordt vrijgegeven voor de verkoop. Deze roentgenbuis is een revolutionaire verbetering ten opzichte van de tot dan gebruikte primitieve glazen röntgenbuizen. In 1936 is Den Hoed een van de eersten die radiobiologisch onderzoek doet naar de therapeutische mogelijkheden van neutronenstraling. Hij doet metingen aan de bundel uit de neutronengenerator in het Natuurkundig Laboratorium van Philips in Eindhoven. In 1939 krijgt Den Hoed in het AVL de beschikking over een uniek 1 miljoen volt- röntgenapparaat van Philips.

Directeur van het Rotterdams Radiotherapeutisch Instituut (RRTI).

In 1940 legt Den Hoed zijn functie in het AVL neer. Hij vertrekt naar Rotterdam en volgt op 1 juli 1940 dr Lammers op als directeur. Hij trouwt met de radiologe S. Sytsema die door hem in het AVL werd opgeleid. Samen geven zij leiding aan het RRTI. Het Rotterdamse bestralingscentrum maakt na de Tweede Wereldoorlog een grote ontwikkeling door en wordt een van de meest vooraanstaande bestralingscentra in Europa en een belangrijke opleidingsplaats. Een van de artsen die in Rotterdam door Den Hoed wordt opgeleid tot radiotherapeut is Klaas Breur. Wanneer Den Hoed in 1950 plotseling

Biografie van Daniel den Hoed

overlijdt ten gevolge van een hartaanval neemt Klaas Breur samen met mevr. Den Hoed – Sytsema de leiding van het RRTI op zich. In 1964 vertrekt Breur naar Amsterdam en wordt aan de UvA de eerste hoogleraar radiotherapie in Nederland, en tevens hoofd van de bestralingsafdelingen van het AVL en van het universitaire Wilhelmina gasthuis.

In memoriam Daniel den Hoed.

Het plotselinge overlijden van Daniel den Hoed op de leeftijd van 50 jaar maakt grote indruk op zijn collega's en medewerkers. Hiermee kwam een einde aan de grote bijdrage die hij leverde aan de ontwikkeling van de radiotherapeutische behandeling, en zijn onderzoek naar de radiobiologische en fysisch-technische aspecten van de bestraling.

De omgang met patiënten en medewerkers ging Den Hoed goed af. In de woorden van W. F. Wassink in het "In Memoriam" in het NTVG 94.I.12 op 25 maart 1950:

"...De samenwerking is door zijn kenmerkende vriendelijkheid en eenvoud..., alsmede door zijn beminnelijke omgang met het personeel, steeds harmonisch geweest.... Wat hij als arts voor zijn patiënten betekende, wordt het best gekenschetst door de titel die een van hen hem eens gaf: ... Onze lieve dokter van de stralen...."